

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 57. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311596448.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

## Om første gierning som er att bede;

Den første gierning, som eders stoel skulle maane eder paa, det er at i skulle bede saa, at strax i kommer inden diße dørre skulle i falde ned paa eders stoele, och legge eders hender thillsammen, och lade eders hierte och mund følges adt, heden op till gud fader, med denne bøn fader vor, end, thillsammen, heller end flere, at det bliffuer iche en mundklammer, och en chorelæsning per dominum, per dominum, per dominum etc.

Och naar fader vor er ude, i den sted i plejede aff gammel munche vildfarelse at pladdere hæll Maria ud, och gjorde der en bøn oc en vanbrug aff, lige tuert imod den hellige skrifftes liudelse, lesu Christi velsignede moder iomfru Maria thill spott och spee, effterdi vi ere iche Gabriel engel, iche heller iomfru Maria her hoß os, thi døden 58 er imellem hende och os, att hun kand iche høre, huad vi sige thill hende, fordi at hun er iche allmectige, men || hendes søn er almectig, da kunde i sette i den sted igen den blotte och bar nød paa maalen, huor skouen threnger och tuinger eder, som huer haffuer jo sit kaars at bære, om hand er ellers en christen, enthen udj sit huus, eller uden fore, och drage eders nød for vor himmelske fader som et barn drager sin nød for sin kiere fader om skoe och hoeßer, mad och kleder, nød kiender mangan qvinde at spinde, saa skall nød kiende en christen thill at bede.

O himmelske fader min hustrøe er siug, mine børn ere siuge, ieg er selff siug, min qvæg dør bort, nu er ieg kommen udj sagfald, sorrig och bedrøffuelse, min hosbond er vred paa mig, nu \* armod fattigdom mig thill, nu vill den och den forlegge och forhadde mig, nu gaar det mig saa och saa medt, ieg beder dig ved vor herre lesu Christum, flii du en god raad der thill, skiche du en god ende derpaa, send du mig din hellige engel at diefflen skal ingen magt faa medt mig, min hustrøe, børn och næste, dig skee loff oc ære indthill ævig thid amen.

Giører eder selff sadanne en christen bøn, iche en thid som en anden thid, men effter som eders hierthe giffuer eder, oc som der er nød och trang paa færde.

Ieg seer ingen aff eder nu lenger vdi denne klar evangelij liuße dag vanbruge sin ugudelige psalterbond, rosenkrantz, hemmell trap, heller huad mand kalder det, effterdi at i ere underviiste och vide at det haffuer inthet paa sig, men optencht aff menneskens || och diefflens lærdomb, iche udaff troen, eller vdaff guds ord. Thi mand vist intet at sige aff sadant skarn och diefflens bedragerj, huerchen før Christus kom thill verden, och ey heller tiden udj tretten hundrede aar, før end nu halffandet hundrede aar siden att nogle sorte munche de funde der først paa, och stiigte en alter udj deres closterkirche for deres gærighedz skyld, den kaldte de rosenkrantz alter, och en sort munch ved naffn broder Alanus skreff en skarns bog der om. Och 59 lode de malle en taffle om den løgnactig skierßilds piine, huor der laa nogen siæle, och rachte en psalter bond op, oc en hob engel fløy der offuen offuer, och tog dem aff siælene, och førde dem hen op til iomfru Maria, och hun førde dem thill lesu, och hen til gud fader, saa trappet de om med huer andre.

Den rette himmel trappe, du skalt komme i himlen med, er denne at du bekiender dig at vere et armt syndigt menniske udj de x budord morgen och afften, och flyer thill vor herre Jesu udj din credo, och beder om syndernes forladelse udj din fader vor, dette er den rette vej till himmeriges rige, och iche din vgudelige psalter bond. Vor herre lesu forbiuder os det sielff, det at hand viste vell, der villde komme sadant falske lærer, der for varer hand os ad langt thilforn, der som hand saa siger: naar i ville bede, da haffuer iche møget aff munden som hedninger haffue, ia som øyenskalche, det er saa møget sagt, der er mange som farer med mundklammer, och flere || der vill komme, men ieg vil iche haffue din mundklammer, ieg vil møget mindre haffue din mange paternoster och hill Mari, du vilt telle oc offre mig och andre, ieg vil haffue din mund och hierte, hu oc sind, saa skalt du faa det du beder om, heller och det som bedre er, thi ieg veed bedre huad dig er behouff end du selff, dog vil ieg attu skalt drage din nød for mig, ieg vil gierne høre dig.

Vaar der en pavesuendt, en munchedreng eller en nunføg under hoben som jo ville vanbruge sin psalterbond, gud oc kongen sogneprest och sognefolch til tradtz, saa bruge sig det heller hiemme udj sit eget huus, oc inden sine egne vegge, med alle droeß, och vlyche amen: paa det at en heel almue skall iche allesammen tage et ont exemplar effter hannom, och efftersiun aff en skarns munchesvend, paffuedreng eller nundeføg, der heller vilde thiene dieffuelen aff munchelærde, end gud aff himmelen effter hans kiere søns befalning och den hellige skrifftes liudelse. Beder ret siger s. Ib. saa bliffuer i bønhörde.

60

I skuile end ichc her inde alleniste bede, men ocsaa hiemme, naar i staar op om morgenen och gaar til seng om afftenen, naar i gaar thill bordz oc fra bordz, naar i ville ud at pløye, saae och høste. En danneqvinde vill sette en veff op, du vilt begynde at kjerne, eller huad i tage eder thill for gierning, da lader en god fader vor gaa for, och naar den er ude, da siger saa:

Himmelske fader giff denne min gierning som ieg nu vil tage mig for hender, vdj lesu naffn en god

begyndelse || fremgang, och ende, at dig ske loff oc ære der aff, min hustru børn och næste till gode och gaffn.

Saa skalt du see at de hellige engler skuile drage met dig, oc du skalt saa en god ende paa huad du tager dig for hender, och gud skal ligge driffuelse der udj; som i skammes iche ved at æde och driche, soffue oc vogne met huer andre, saa skulle i iche heller skammes ved at bede till sammen huer udj sin vinkel och vraa, hos eders seng, bench och bord, ia ocsaa udj eders seng om afften: manden første budord, qvinden den anden, hand det tridie, hun det fierde, saa credo och fader vor, imeden rinder oc vinder, det gjør tho hiertens christne, ia de lade deris smaa børn aldrig bruge en mundfuld mad, om morgenen, førend de haffue hørt dem bede fader vor, oc da sette de ved enden mad i gudz naffn, som en liden pige thou aar gammel gjorde nu nylig udj Brierby kirche, der hun læste for mig, frels os, sagde hun fra alt ont amen, mad i gudz naffn, det vaar tegn thill, at hun fich iche mad i gudz naffn, førend hendes fader \*vor vaar thill ende.

Iaa min kiere bonde lille, naar du vilt først om aaret ud med din ploug, och stichen udj iord, da skammes iche ved at falde ned paa dine knæ udi det sorte moull, som vi ere alle tagen och skabt aff, och læß din fader vor, och naar den er vde, da sig saa: o himmelske fader giff dette korn som ieg acter vdj Jesu naffn at kaste udj denne ager, met mine hender, och retsonget arbed, en || god vext, saa att dig kand skee loff och ære, och min fattige hustru, 61 børn och min næste gode och gaffn der aff. Du skalt see at du faar hundrede korne som du fich ichun tiffue tilforne, thi gud vill vere bedet om alt, det vi skulle haffue got aff, som vor herre Christus selff siger; huad somhelst i bede min himmelske fader om i mit naffn det schulle i gierne faa.

Ieg lod mig en tid forlyste, som ieg haffuer vidnisbyrdt paa, och talde huor mange korne der vaar paa en haffre straa, oc fand der paa lige fem och hundrede korne, der vaar jo ey flere straa kommen aff dett ene korn som lagd i iorden, at j motte end giffue act paa huor mangfoldig gud gjør eders gaffuer, at i kunde vide at tache hannem derfor, och bede hannem om miere.

Met en christen bøn skulle i holde eders huus, hustru, børn, godtz, oc eget liiff ved mact, derfor skulle i aldrig forsømme at bede her i kirchen oc uden for imeden i leffue paa verdsens iord. Det er nu den første daglig gierning som i skulle gjøre udj eders sognekirche, thager nu der vare paa.